ECLI:LV:AT:2026:0225.15830107710.7.L

Lieta Nr. 15830107710, SKK-129/2026

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2026. gada 25. februārī

Senāts šādā sastāvā: senatori Māris Leja, Aija Branta, Aivars Uminskis,

iepazinies ar apsūdzētā /Persona A/ (*/Persona A/*) un viņa aizstāves zvērinātas advokātes Helēnas Purviņas kasācijas sūdzībāmpar Zemgales apgabaltiesas 2025. gada 23. septembra spriedumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Apsūdzētais un viņa aizstāve kasācijas sūdzībās lūdz atcelt apelācijas instances tiesas nolēmumu daļā par /Persona A/ noteikto sodu par Krimināllikuma 218. panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Pamatojot kasācijas sūdzībā izteikto lūgumu, aizstāve norādījusi, ka apsūdzētajam noteiktais sods – brīvības atņemšana uz deviņiem mēnešiem, piemērojot daļēju mantas konfiskāciju – neatbilst Krimināllikuma 46. pantā definētajiem soda noteikšanas vispārīgajiem principiem un ir atzīstams par nesamērīgi bargu. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka apsūdzētais: 1) izdarījis mazāk smagu noziegumu pirms 17 gadiem; 2) ir atzinis savu vainu un nožēlojis izdarīto; 3) uzsācis atlīdzināt valstij nodarīto kaitējumu, samaksājot 14 000 *euro*; 4) šobrīd strādā citā uzņēmumā, pildot pienākumus, kas nav saistīti ar grāmatvedības kārtošanu un nodokļu nomaksu valsts budžetā; 5) nodarbojas ar labdarību; 6) ir pensijas vecumā un viņam ir veselības problēmas.

Apelācijas instances tiesa, izskatot prokurora protestu un nosakot bargāku sodu par to, kādu noteikusi pirmās instances tiesa, un nepiemērojot Krimināllikuma 55. panta pirmās daļas nosacījumus, faktiski: 1) ir mainījusi soda veidu un mēru, nekonstatējot jaunus sodu ietekmējošus apstākļus; 2) nav pamatojusi, kādus apstākļus nav izvērtējusi pirmās instances tiesa, un līdz ar to nav motivēti izskaidrojusi, kā izpaudusies pirmās instances tiesas sprieduma nepareizība.

Tiesa nav ievērojusi arī Kriminālprocesa likuma 364. panta pirmās un otrās daļas nosacījumus, jo spriedumā nav norādījusi informāciju par arestētās mantas – nekustamo īpašumu un transportlīdzekļu – vērtību un nav izvērtējusi papildsoda samērīgumu. Tādējādi tiesa nav ievērojusi nedz Senāta, nedz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru, lemjot par mantas konfiskāciju, tiesai ir pienākums spriedumā norādīt konfiskācijai pakļautās mantas apjomu un vērtību, kā arī sniegt individualizētu samērīguma izvērtējumu.

Tiesa: 1) nav ievērojusi Krimināllikuma 63. panta devīto daļu un ir pārkāpusi šā likuma 46. panta trešo daļu, jo, nosakot sodu, ir ņēmusi vērā sodāmību, kas bija dzēsta; 2) ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 49.[1] pantu, jo apsūdzētajam nosakāmo sodu ir mīkstinājusi tikai par diviem mēnešiem, taču nav izvērtējusi argumentus par

Krimināllikuma 58. panta piektās daļas un 59. panta trešās daļas piemērošanu un nepamatoti nav izbeigusi kriminālprocesu.

Apsūdzētais daļēji ir atkārtojis savas aizstāves norādītos argumentus, kā arī papildus norādījis, ka tiesa nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 589. panta pirmo daļu, jo nav ņēmusi vērā kasācijas instances tiesas izteikto likuma tulkojumu, izskatot lietu kasācijas kārtībā pirmo reizi, proti, Senāts ir atzinis, ka apelācijas instances tiesa ir nepamatoti atcēlusi pirmās instances tiesas spriedumu daļā par Krimināllikuma 55. panta piemērošanu, jo radītā kaitējuma neatlīdzināšana nevar būt pamats apsūdzētā stāvokļa pasliktināšanai. Tāpat tiesa nav ievērojusi kasācijas instances tiesas lēmumā izteiktos apsvērumus arī tādēļ, ka piespriedusi brīvības atņemšanu, kuru krimināprocesa neattaisnotas novilcināšanas dēļ samazinājusi tikai par diviem mēnešiem.

Lai gan no 2025. gada 1. janvāra Krimināllikuma 55. pants no likuma ir izslēgts, tas nevarēja pasliktināt apsūdzētā stāvokli, tādēļ tiesai bija jāizvērtē iespēja piemērot probācijas uzraudzību.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. pantā un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Saskaņā ar šī panta trešo daļu kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa, atkārtoti izskatot lietu apelācijas kārtībā, atcēlusi pirmās instances tiesas spriedumu daļā par apsūdzētajam /Persona A/ noteikto sodu pēc Krimināllikuma 218. panta otrās daļas un šajā daļā taisījusi jaunu spriedumu, nosakot apsūdzētajam brīvības atņemšanu uz deviņiem mēnešiem, kā arī piemērojot daļēju mantas konfiskāciju.

Apelācijas instances tiesa atbilstoši Krimināllikuma 46. panta otrajai daļai ir izvērtējusi apsūdzētā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu un apsūdzētā personību.

Novērtējot noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, tiesa ņēmusi vērā, ka valstij nodarīts mantisks zaudējums 64 440 *euro* (Ls 45 288,68), kas vairāk nekā piecas reizes pārsniedz liela apmēra minimālo robežu. Tiesa norādījusi, ka nesamērīgi mīksta soda noteikšana nesasniegs soda mērķi – sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu. Šādas situācijas neveicina arī soda prevencijas uzdevuma izpildi, jo nenostiprina ne vainīgās personas, ne citu personu pārliecību par nepieciešamību pildīt likumus un atturēties no noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas. Turklāt, nosakot sodu, tiesa ievērojusi arī judikatūrā nostiprināto atziņu, ka, vērtējot nodarījuma raksturu, ir ņemams vērā, ka fiktīvu darījumu norādīšana pievienotās vērtības nodokļu deklarācijās ar nolūku nemaksāt nodokli ir ar lielāku kaitīguma pakāpi, nekā noziedzīga bezdarbība nodokļu nomaksā.

Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi arī apsūdzētā personību, tajā skaitā ņēmusi vērā, ka: 1) apsūdzētais viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā nebija sodīts; 2) nav informācijas par spēkā esošiem administratīviem sodiem; 3) kopš 2015. gada 30. janvāra viņš vairs nav SIA „/Nosaukums A/" valdes loceklis, 4) apsūdzētajam nav apgādājamu personu; 5) ir pastāvīga dzīves un darbavieta; 6) apsūdzētajam ir izteiktas pateicības par kvalitatīvi veiktiem darbiem.

Pretēji kasācijas sūdzībās norādītajam tiesa nav konstatējusi apsūdzētā atbildību mīkstinošus apstākļus, tajā skaitā vainas atzīšanu un izdarītā nožēlošanu.

Apelācijas instances tiesa nav konstatējusi arī atbildību mīkstinošu apstākli – radītā kaitējuma daļēju labprātīgu atlīdzināšanu. Senāts norāda, ka kasācijas sūdzības argumentus nav pieļaujams pamatot ar tādiem faktiem, kurus zemāko instanču tiesas nav konstatējušas, jo kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē (Kriminālprocesa likuma 569. panta trešā daļa).

Tāpat tiesa konstatējusi, ka pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas šajā lietā apsūdzētais atzīts par vainīgu pēc Krimināllikuma 275.[1] panta un 281. panta pirmās daļas par personu apliecinoša dokumenta iegūšanu, izmantojot citas personas datus un personas identitātes slēpšanu (spriedums stājies spēkā, sodāmība dzēsta). Tiesa atzinusi, ka šādas ziņas raksturo apsūdzētā personību, jo viņš ar citas personas identitāti Latvijā nodibināja uzņēmumu, lai veiktu uzņēmējdarbību, veica šajā lietā konstatētās noziedzīgās darbības, turklāt turpināja slēpt savu identitāti arī pēc apsūdzības celšanas un vairākus gadus pēc iztiesāšanas uzsākšanas pirmās instances tiesā. Līdz ar to apsūdzētais vēlējās noslēpt savu īsto vārdu un uzvārdu, lai panāktu izvairīšanos no atbildības un soda izskatāmajā lietā.

Ņemot vērā minētos apstākļus, kas cita starpā liecina arī par to, ka apsūdzētais nav izpratis savas rīcības nepieļaujamību, apelācijas instances tiesa ir atzinusi, ka pirmās instances tiesa nav izvērtējusi visus soda veidu un mēru ietekmējošos apstākļus, līdz ar to nepamatoti nonākusi pie pārliecības, ka vainīgais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus un apsūdzēto notiesājusi nosacīti. Turklāt, ievērojot Senāta 2025. gada 19. marta lēmumu, kas pieņemts, izskatot šo lietu kasācijas kārtībā pirmo reizi, apelācijas instances tiesa, pamatojot nosacītas notiesāšanas nepiemērošanu, nav kā argumentu izmantojusi faktu, ka apsūdzētais nav uzsācis atlīdzināt ar noziedzīgo nodarījumu radīto kaitējumu.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa, izskatot lietu atkārtoti, ir izvērtējusi arī kriminālprocesa ilgumu, secinot, ka tas ieildzis vairāku iemeslu dēļ – gan sakarā ar aizstāvja lūgumiem, gan iemesliem, par kuriem atbildīga valsts – un samazinājusi sodu no 11 mēnešiem uz 9 mēnešiem, t. i., par aptuveni 18%. Turklāt pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam viedoklim Senāts, izskatot lietu kasācijas kārtībā pirmo reizi, nav izteicis Krimināllikuma 49.[1] panta tulkojumu, kas ir obligāts tiesai, kas šo lietu izskata no jauna.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzībās norādītie argumenti šajā daļā pamatoti ar kasatoru atšķirīgo viedokli par sodu ietekmējošo apstākļu izvērtēšanu, un vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

Minētais ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību šajā daļā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punktu tiesa var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā vai protestā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Krimināllikuma 63. panta devītā daļa noteic, ka sodāmības dzēšana vai noņemšana anulē visas izdarītā noziedzīgā nodarījuma krimināltiesiskās sekas, izņemot likumā tieši noteiktos izņēmumus.

Senāts norāda, ka minētā norma neierobežo tiesas tiesības soda individualizācijas ietvaros vērtēt personas agrāko uzvedību kopumā kā personu raksturojošas ziņas.

No pārsūdzētā nolēmuma konstatējams, ka dzēsto sodāmību tiesa ņēmusi vērā tieši šādā nozīmē.

Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka personas raksturojošās ziņas ir nošķiramas no sodāmības juridiskajām sekām (*Senāta 2024. gada 9. aprīļa lēmums lietā Nr. SKK-233/2024, ECLI:LV:AT:2024:0409.11370002622.7.L*), tādēļ aizstāves argumenti par apelācijas instances tiesas atsauci uz dzēsto sodāmību, vērtējot apsūdzētā personību, nerada šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu.

Šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu Senātam nerada arī kasācijas sūdzības argumenti par papildsoda – daļējas mantas konfiskācijas – piemērošanu.

Senāts ņem vērā šādu apstākļu kopumu: 1) par pirmo apelācijas instances tiesas nolēmumu kasācijas sūdzība par daļēju mantas konfiskāciju netika iesniegta; 2) apelācijas instances tiesa, izskatot lietu atkārtoti, ir norādījusi motīvus papildsoda piemērošanai, sasaistot to ar noziedzīgā nodarījuma raksturu un kaitīguma pakāpi,

valstij radītā kaitējuma apmēru, kas vairākas reizes pārsniedzis liela apmēra robežu; 3) kasācijas sūdzībā, atsaucoties uz Kriminālprocesa likuma 364. pantu, nav konkretizēts, kā mantas vērtības nenorādīšana spriedumā konkrētajos apstākļos ietekmējusi nolēmuma tiesiskumu, proti, nav sniegtas pat *prima facie* norādes par konfiscētās mantas vērtību, kas varētu liecināt, ka piemērotā konfiskācija varētu būt acīmredzami nesamērīga.

Papildus Senāts atzīmē, ka lietā „Markus pret Latviju", uz ko aizstāve atsaukusies kasācijas sūdzībā, Eiropas Cilvēktiesību tiesas konstatētie apstākļi nav salīdzināmi ar izskatāmo lietu.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa šī sprieduma 74. punktā norādīja: „Attiecībā uz vērtējuma apjomu, ko nacionālās tiesas sniedza iesniedzēja lietā, Tiesa atzīmē, ka netika sniegts individualizēts vērtējums par iesniedzējam piemēroto mantas konfiskācijas sodu. Spriedumos, ar kuriem iesniedzējs tika notiesāts, samērīguma analīze attiecās tikai uz viņa brīvības atņemšanu un nepievērsās mantas konfiskācijas papildsodam (skat. iepriekš 7.–8. rindkopu). Tiesas nevienā brīdī nenorādīja, kura manta konkrēti būtu konfiscējama, tāpēc nacionālo tiesu spriedumos soda apmērs netika noteikts. Nevienā brīdī netika analizēts nedz jautājums par to, vai konfiscējamās mantas apjoms atbilda nodarījuma smagumam, nedz arī tas, vai tas iesniedzējam uzlika pārmērīgu slogu. Tāpēc Tiesa uzskata, ka iepriekš minētie trūkumi regulējumā ierobežoja nacionālo tiesu sniegtā vērtējuma apjomu tiktāl, ka tas bija pārāk šaurs, lai apmierinātu „taisnīga līdzsvara" prasību, kas noteikta 1. Protokola 1. pantā, un tāpēc nenodrošināja iesniedzējam saprātīgu iespēju izklāstīt savu lietu kompetentajām iestādēm" (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2020. gada 11. jūnija sprieduma lietā „Markus v. Latvia", iesnieguma Nr. 17483/10, 74. punkts*).

Senāts konstatē, ka izskatāmajā lietā tiesa piemērojusi daļēju, nevis visas mantas konfiskāciju, un ir pamatojusi šī soda veida piemērošanas nepieciešamību.

Turklāt izskatāmajā lietā ierosinātajiem jautājumiem nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Minētais ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību šajā daļā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma $573.^{1}$ panta otrās daļas 2. punktu.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, $573.^{1}$ panta pirmo daļu un otrās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

M. Leja A. Branta A. Uminskis